

stein Boste és Friedmann Her... Dávid és neje... man N., N. N. lig bef. 7332. agdijakból 952, cionista ifjuság ranykönyvi be... 0.000. Sighet: Iványi Arnold csoport beveze-

a: Gottlieb Her- sküvön persely-

: Lanczet I., H., Mendel M. : 8000. Dicio- dr. Fehér J. dr. Glück A. 50—50 (750). 100, kisebbek y incassó 100. Weisz V. 45. 1500. Lupeni: or"). Nasaud: , Moskovits D., g L., Schön M. -Mures: Klein en S., Dióssi F., s A. 50—50,

öske és Preisler Irén és Sporn b 500, Stüssel ipót, Barta, dr. N, N., Brann- és Preisler H. Sibiu: Schein- esküvője alkalm. 1000, Rosen- kisebbek 60, Samu esküvőjén

terem számoló zsidók második 0 (összesen 193

dás jöv. 160. ch Wolf 200, 10.

Mendel M., dr. 00—100 (400).

i 3000 lej.

z a nyugaton gatási formája a mi ország- izben történik. plnak a Zsidó földjére. Örök ndelkező azzal. örök tulajdo- vált. Ajánljuk z adományát. en kihasználva álkozik.

Satmar: Fejes- adománya 1300. ghet: dr. Fried ttének felavatása er Dávid contra . Lupeni: 60. 000. Valcele:

eth Lőjszráél zsi Irodája ron L. Pop 10

f. évi januári aya összeg meg- domány 500 lej. asunkban Klein vezetésére Steru amennyiben nem 350 lejes tétel

Szerkesztőség, kiadó... Kolozsvár, St. Baron... Telefon: Szerk. és kiadóhivatal... N. Sz. — — — 2-28... Egyes szám ára pályá-... aron és vidéken 5 lej... varestben is 5 lej

KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELOFIZETESI ARAK

Romániában	
Egész évre	1150
Félévre	600
Negyedévre	320
Egy hónapra	110
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	Ck 40—
Egyes szám	— — —

1927 szeptember 20 Kedd

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 213 szám

5687 Elul 23

Az iparendedélyek új rezsimje

Ha nem is tudná valaki, hogy Kolozsvár város legális tanácsát vissza helyezték hivatalába, akkor is rá kell jöjjön arra, hogy valami változás történt a kolozsvári városban. Keresztül-kasul a város zezugos uccáin felszakítják a viharvert, összetöredezett uccaburkolatokat és aszfalttal megterméskövekkel egyenesre foldozzák az évek óta javítást nem látott kolozsvári uccákat. A villanytelepen már kattog az új Diesel-motor, a vízvezeték normálisan szuperál, egyszóval a kolozsvári polgár adója valamilyen formában visszatérül.

De az új-régi tanács nemcsak a város külső képét fésüli simára, hanem erélyes kézzel alapos rendet teremt az adminisztráció dzsungeljében is. A legutolsó tanácsülés komolyan a mélyére nézett a városi adminisztráció legkomolyabb és legsúlyosabb problémájának: az iparendedélyek kibocsátásának és elhatározta, hogy diszkrecionális jogot biztosít magának az iparhatóság végzése ellen beadott felebbezések ügyében.

Mert az iparendedélyek eddigi rendszere el, len rengeteg kifogás hangzott el hónapokon-söt esztendőkon keresztül, de a különös formában gyakorolt „numerus klauzus“ még sem enyhült. Kisebbségi polgár, különösen zsidó csak a leghetetlenebb erőfeszítések útján tudott iparendedélyt szerezni. Bár a szabályrendelet egyetlen pontja sem tartalmaz speciális rendelkezést a kisebbségek ellen, az ugynevezett mellékiratok labiruntusaiba nagyon jól be lehetett fonni lábát annak, akinek kezében nem szívesen láttak iparendedélyt.

Mint hogy pedig zsidónak kezében a legtöbbször nem szívesen látták az iparendedélyt, ha iparendedélyért ment, letelepedési engedélyt kértek tőle, de amikor letelepedési engedélyért folyamodott, előbb iparendedélyének bemutatását kérték. Akivel nem akarták végigcsinálni ezt a cirkulusz viciózust, attól esetleg vagyonnossági bizonyítványt kívántak, a vagyonnossági bizonyítványt azonban csak úgy akarták kiállítani a részére, ha igazolja, hogy van legalább vagy három milliója, mintha az járna véres fejjel iparendedély után, akinek odahaza már hárommilliója van.

Igy jutottunk el odáig, hogy zsidónak kezében az új iparendedély olyan ritka volt, mint a fehér holló. Kolozsvár tanácsának igaz liberáliszmusát és jól felfogott kötelességtudását dicséri az a szándék, hogy e lehetetlen állapotoknak véget akar venni.

Az alkotmány és az ide vonatkozó törvények szellemében az ország akármelyik polgárának szabad iparüzési joga van, mielőtt megfélel a törvény által eloirt követelményeknek. Az iparhatóság szerepe tulajdonképpen csak addig terjed, hogy az előirt követelmények teljesítését kotrolják, hogy megvizsgálják a kérvényező polgári állapotát és szakmai tudását. Az azonban semmiképpen sem rendeltetésük, hogy a fentiek igazolásául szolgáló irásokon akárkit is elgáncsoljanak.

Szomorú dolog, hogy akkor, amikor az önálló iparosok a súlyos adók miatt egymásután adják vissza iparendedélyüket, annak, aki mégis neki mer vágni önálló exisztenciának, pártfogás helyett kálváriajárásban van része és örökre elveszik a kedvét az iparendedély-kérésből.

A városi tanács kezébe vette az iparendedélyek sorsát és ha az uccák aszfaltozására és kövezésére gondolunk, akkor meg kell állapítanunk, hogy az iparendedélyek ügye is jó kezekben van.

Kotta: Lepage-nál

Chamberlain éles támadást intézett Magyarország ellen az optánsper miatt

Stresemann közvetítő megoldást ajánlott. A román lapok külön kiadásban ünneplik Titulescu sikerét. Talán ma meg lesz a döntés. Apponyi és Titulescu vitája

Genf, szeptember 19. A kimondottan két nemzet ügyének indult román-magyar optánsper ügye a jelek szerint nemzetközi politikai ügygé dagad, különösképpen pedig Románia és Magyarország számára lett valóságos politikai mérkőzés színterévé. A dolgok objektív megítélésére ma még képtelenek vagyunk, mert míg egyfelől a magyar lapok Magyarország győzelmének akarják betudni a népszövetségi tanács és a jogi szakértők véleményét, addig a román közvélemény és politikai körök pártállásra való tekintet nélkül valóságos örömmünnetet ülnék a genfi határozatok hírére.

A bukaresti lapok külön kiadásban számolnak be a tanácskozásokról és kiemelik Titulescu aktivitását Románia érdekeinek megvédése körül. Ma, hétfőn délelőtt tíz órakor a Népszövetség tanácsa folytatta az optáns-ügy vitáját. A tegnapi, vasárnapra nap folyamán a román delegáció élénk tevékenységet fejtett ki. Beavatottak szerint Chamberlaint nagyon elkedvetleníti a határozathozatal elhalasztása, valamint Stresemann állásfoglalása Magyarország mellett, épen ezért új formula elkészítésére határozta el magát.

Tojástánc a tanács körül

Valószínűnek tartják, hogy a bonyolult ügyben a döntés ma, hétfőn meg fog történni. Épen ezért az érdekelt felek politikusai minden befolyásukat latba vetik, hogy a maguk javára hangolják a tanácsot. Titulescu tegnap Chamberlainnal tárgyalt, míg Valkó külügyminiszter Stresemant kereste fel. Briand is visszaérkezett Genfbe, ahol az optánsper ügyében halaéktalanul tárgyalásokat kezdett Chamberlainnal és Stresemannal. Beavatottak szerint a helyzet háromféleképpen alakulhat. A tanács vagy elfogadja változatlanul a hármashbizottság javaslatát, vagy újra elhalasztják a döntést, vagy pedig elfogadják Stresenannak azt a javaslatát, hogy az ügyet a hágai döntőbíróshoz tegyék át. Bármint történjék is azonban a dolog, a helyzet mindenképpen dilemmatikus. Amennyiben ugyanis a tanács elfogadná a jogi bizottság javaslatát, úgy Magyarország utasítaná azt vissza, másik esetben pedig Románia nem fogadná el Stresemann javaslatát.

A párisi lapok általában nem helyeslik Chamberlainnak azt az eljárását, hogy a határozatok el nem fogadása esetére szankciókat helyezett kilátásba.

Apponyi szónoki sikere

Az optánsügy körül kifejlődött vitában nemzeti és pártkülönség nélkül, mindenki a legnagyobb elismeréssel adózik Apponyi határozott szónoki sikerének. Apponyi beszédének az a lényege, hogy politikai testületek nem dönthetnek jogi kérdésben. Hangsúlyozta, hogy sem az ő, sem pedig kormánya lelkiismerete nem engedi meg, hogy elfogadja azt a három tételt, amelyet a jogi szakértők és a tanács javasolnak s elismerje a szerződés értelmezésének azt a jogát, mely a tanácsot nem illeti meg. A népszövetségi tanács jelenleg a döntőbíró szerepét játssza, már pedig ez összekeverése a politikai és bírósági hatáskörnek. Apponyi hangsúlyozza továbbá, hogy a pótdöntőbírák kinevezése a népszövetségi szerződés értelmében a tanácsra háruló föltétlen kötelesség. Épen ezért nem fogadja el a hármashbizottság javaslatát, még akkor sem, ha azt a tanács magáévá tenné. Nem fogadhatja el azokat, mert ellenében vannak a békeszerződéssel és a nemzetközi bírások szuverenitásának és érinthetlenségének elvével.

Beszéde végén Apponyi pótjavaslatot terjesztett a Népszövetség elé, amely a hágai ál-

landó nemzetközi törvényszék feladatává teszi, hogy nyilatkozzék arról a kérdéstről, vajjon történt-e vagy sem hatásköri túllépés a magyar-román döntőbírórság részéről.

Érdekes, hogy beszéde végén Apponyi közvetlenül Titulescuhoz fordult, kérve arra, hogy ő is támogassa abban a törekvésében, mely a nemzetközi bírások tekintélyének megőrzésére irányul.

Titulescu replikája

Apponyi szavaira Titulescu román külügyminiszter válaszolt, aki Apponyival szemben éppen azt hangsúlyozza, hogy az optáns vita nem jogi kérdés, mert Romániát a szociális egyensúly feltömlésének veszélye kényszerítette arra, hogy új feltételek mellett vigye keresztül már háboru előtt tervezett agrár-reformját. Románia soha nem ismerte el ezzel a kérdéssel kapcsolatban a egyes döntőbírórságok illetékességét, amely különben is túllépte meghatalmazását, mikor az optánsperrel akart itélkezni. Az optánsper tehát nem jogi, hanem politikai probléma, miért is Románia elfogadja az ügyre vonatkozólag a hármashbizottság döntését.

A román delegáció a döntés elhalasztásáért

Az optánsperrel kapcsolatban Chamberlain és Stresemann tegnap hosszas tárgyalásokat folytattak. A román delegáció körében tegnap az a kívánság merült fel,

hogy a tanács halassza el a döntést. Stresemann technikai kompromisszumot ajánlott pénzügyi alapon, de ajánlatot nem tartják célravezetőnek, főleg azért, mert úgy a magyar, — mint a román kormány egyaránt presztizskérdésnek tekinti saját álláspontjának elfogadását.

Valószínűnek tartják, hogy a mai ülés mindvégig zártjellegű lesz és inkább a tanács tagok magánjellegű eszmecserejében fog kimerülni.

Chamberlain éles támadása Magyarország ellen

Genf, szeptember 19. Apponyi beszéde után Chamberlain a tanács elnöke, mint a hármashbizottság előadója, emelkedett szólásra és szokatlanul izgatott hangon adta elő mondanivalóit. Chamberlain azzal vádolta meg Magyarországot, hogy az évek óta folyó optánsper vitájában makacs engesztelhetlenséget tanúsított és mindmáig semmit sem engedett álláspontjából. A tanács a népszövetségi paktum szakaszai alapján ült össze és csupán azt tette, amire illetékes. Ezen jogát a magyar delegáció sem vonta kétségbe. Megállapította Chamberlain, hogy Románia a konfliktusban jóval békélyesebb magatartást tanúsított, mint Magyarország.

— Nagyon sajnálom, — mondotta Chamberlain — hogy ezt a kijelentést vagyok kénytelen megtenni e rendkívül nehéz kérdéssel kapcsolatban, azonban kényszerítve érzem magam arra, hogy nyílt kártyával játszam. Hajlandó vagyok arra is, hogy elfogadjam Stresemann javaslatát, hozzájárulok ahhoz is, hogy a hármashbizottság három irányelvét nemzetközi ítélőszök elé terjesszük jóváhagyás végett. Nem hiszem azonban, hogy a decemberi ülészig rendelkezésünkre álló három hónapon belül a szembenálló felek megegyezzenek.

Chamberlain után Ható japán delegátus lehetetlennek illusztrálta, hogy ilyen komplikált kérdésben a megoldás mindkét felet kielégítse. A megoldás csak a középúton való találkozás lehet.

Hogyan jutott el Rakovszki a bolgár földmives kunyhótól a párisi orosz követségig

Diplomáciai körökben befejezett ténynek tekintik, hogy a szovjetkormány rövidesen visszahívja párisi nagykövétét, Kristo Stancsoff *Rakovszkit*, aki egyetlen nap alatt halomra döntötte mindazt, amit az ügyes orosz diplomácia évek nehéz munkájával nemzetközi relációkban felépített. A bukott orosz nagykövet visszavonulásával egy nem mindennapi életű és képességű ember tűnik le, legalább átmenetileg a világpolitika véres színpadáról.

Rakovszki diákévei

Kristo Stancsoff *Rakovszki* 1873 augusztus 13-án született a bulgáriai Kotel községben, amely akkoriban még török uralom alatt volt. Szülei egyszerű földművesemberek voltak, akik 1881-ben Konstanca környékére költöztek s itt telepedtek le. Rakovszki azonban Gabrovoban bulgár gimnáziumba járt. Az iskola tanárának sok baja volt a temperamentumos diákkal, aki különböző eszmékkel kápráztatta el tanuló társait. Rossz magaviselete miatt 17 éves korában kicsapták a gimnáziumból. Az érettségét azonban valahogy mégis letette és az 1890-91-iki tanévben a genfi egyetem hallgatója lett. Már akkor *sűrűn megfordult a Svájcban működő anarchisták körében* és szoros viszonyban élt a hírhedt *Vassoulitch* Verával.

Országról-országra

Tíz éven keresztül Rakovszki bekalandozta Európa majdnem valamennyi egyetemét. Politikai magatartása miatt kitiltották Zürichből és Poroszországból, majd Nancyba ment és a Montpellier egyetemen megszerezte az orvosdoktori diplomát. Ugyanekkor kezdi meg publicisztikai működését több német lapnál, köztük a berlini „Vorwärts” című szocialista újságnál. 1900-ban Oroszországba megy, de a cári rendőrség üldözése miatt menekülni kénytelen. A következő évben ismét Oroszországban jelenik meg. Munkatársa lesz a marxista alapon álló „Bavoe Slovo” és „Natchiale” folyóiratoknak. Újságírói munkásságával nevet szerez magának és 1907-ben a stuttgarti szocialista kongresszustól megleghangú *üdvözlőiratot kap a forradalmi eszme terjesztésében kifejtett tevékenységéért*. Az orosz rendőrség miatt kénytelen visszatérni Franciaországba, ahol honosítási kérvényt adott be, de közben meghalt az apja és erre Dobrudzsába jött, hogy örökségét átvegye. Közben a szófia kormány megtagadta Rakovszkitól a bulgár állampolgárságot és hasonlóképpen elutasították a francia kormányhoz beadott naturalizálási kérvényét is. Így lett Rakovszki, birtoka alapján, román állampolgárrá.

Romániában

Alig telepedett le Rakovszki Romániában, rövid idő alatt városi tanácsos lett Konstancában és megszerezte a tartalékos kapitányi rangot is. Mindemellett ugyanezen időben cikket írt a párisi „Humanité”-ban, amelyben a román hadsereg ellen sértő kifejezéseket használt. Emiatt törölték a hadsereg kötelékéből, majd a választói névjegyzékből is, végül pedig kitiltották az ország területéről. Rakovszky azonban *hamis francia utlevelet szerez* és megkísérli, hogy visszatérjen Romániába. A visszatérés sikerül neki, de 1909-ben ismét kitiltják. Két évvel később ugyancsak hamis utlevéllel megint Romániába jön és feltételes tartózkodási engedélyt kap. Alig telepedett le az országban Rakovszki, elnöke lett a „România Muncitoreasca” elnevezésű munkásszervezetnek, amely a nemzetköziséget és az osztályharcot hirdette. E szervezet jelöltként részt vett az 1911 februárjában lezajlott parlamenti választásokon is. Mandátumát azonban,

azon az alapon, hogy külföldi, a semmitűszék érvénytelenítette, mire a rendőrség kitoloncolta.

Két háború idején

Nem egészen egy év múlva titokzatos körülmények között megint sikerült átiutnia a határon és elintézte, hogy a kitiltási rendeletet is visszavonták. A Balkánháború ideje alatt Rakovszki a forradalmi sajtóban *állandóan támadta Romániát*, amiért beavatkozott és anektálta Dobrudzsát. Befolyása ekkor már olyan nagy volt, hogy a *mozgósítás napján általános sztrájkba léptette a vezetése alatt álló munkásságot*. Rakovszki 1912 január 20-án a következőket írta a „România Muncitoare” című lapjában: „Ellene vagyunk mindenféle háborúnak, mert az összes háborúnak, még a felszabadító hadjáratok is, hódító hadjáratok”.

A világháború kitérőkor Rakovszki minden eszközzel azon igyekezett, hogy Románia tartsa meg a semlegességét. Ennek a célnak az érdekében hetilapját, a „Lupta”-t napilappá alakította át. Rakovszkiék pénzre tesznek szert és ezzel a külföldi eredetű segítséggel támasztja alá a Románia semlegessége érdekében kifejtett akciót. Végre is a nagyvezérkar határozata alapján politikai barátaival együtt 1917-ben *Jasiba internálták*. Tudvalevő, hogy a román fronton akkor még igen nagy létszámú orosz csapatok voltak. Az ismeretes Kerenszky-forradalom hírére az orosz katonák otthagyták a frontot és velük együtt Rakovszki is kiszabadult.

A népbiztosok tanácsában

Rakovszki az orosz csapatokkal együtt ismét Oroszországba került, ahol a népbiztosok tanácsának a tagja lett. Ebben a minőségében a leghevesebb agitációt fejtette ki Románia és az antant-hatalmak ellen. Azonkívül kimegy az orosz frontra és dezertálásra buzdítja a katonákat. Még a brest-litovskai béke előtt *megszervezi Charkovban hírhedt terroriskoláját*, amelyből az utóbbi évek összes kommunista merényleteinek tettesei kikerültek. Erdemeinek alismérésül Rakovszkit kinevezik Ukrajna szovjetelnökévé és ebben a tisztségében annál hatásosabb propagandát tud kifejteni Románia ellen, a harmadik internacionálé propagandafőnökének, Jacques Sadoul, az szökevény francia kapitány segítségével, akinek az volt a feladata, hogy a Balkán-államokban forradalmat szítson. Jellemző, hogy a *Románia ellen folytatott propagandát Rakovszki a központi hatalmak megszállása idején Moszkvába vitt román aranykészletből csinálta*, amelyet sikerült is az utolsó garasig elköltenie. Ő teremtette meg a Dnyeszteren-tuli „moldovai tanácsköztársaságot” is, amelynek területén tudvalevőleg többszázezer főnyi román él.

Párisi működése

Körülbelül másfél évvel ezelőtt, amikor a szovjet megkezdte a nemzetközi kapcsolatok kiépítését, Rakovszki került a párisi orosz követség élére. Az ő működésének tulajdonítható, hogy Franciaország munkásságának igen jelentős része forradalmosítva van, azonkívül Rakovszki nem is nagy titokban támogatta egyes német köröknek Elzász-Lotharingia visszahódítására irányuló törekvéseit is. Az a proklamáció, amelyet a kommunista internacionálé a világ munkásságának forradalmosítására adott ki és amelyet hivatalos minősége ellenére Rakovszki is aláírt, tarthatatlanná tette Rakovszki helyzetét Franciaországban, de maga a szovjetdiplomácia is energikusan követeli a párisi orosz követ azonnali visszahívását.

Ön mindig elegáns

ha ruhaszövet szükségletét

Glück Izrael
szövetáruházában
(Cluj, Wesselényi-u. 19.)

vásárolja. — Óriási választék férfi öltöny, női kabát és valódi angol doublészővetekben.

Mélyen leszállított árak!

Várad nem élhet szenzációk nélkül...

Oradea-Nagyvárad, szeptember 19

Az élesen vizsgálódó szem már régen észrevehette, hogy a szenzációk nem a dolgok tényleges fordulataiban élnek és alakulnak, hanem az emberek érzékenységében, amellyel a kis és nagy dolgokat kommentálják, mérlegelik, vagy megítélik. Várad azok közé a városok közé tartozik, ahol a legkisebb dolog is könnyen dagad szenzációvá az emberek hangulatában, annak ellenére, hogy a város régi képe mitsém változott s exteriőre ma is alig tűt el a többi erdélyi városok megszokott, nagyvárosdit játszó kisvárosias arculatától.

Várad boldogtalan lenne szenzációk nélkül s mert azok ritkán adódnak, hát a váradai csinál magának. Ilyen szenzációvá nőtte ki magát a váradai lokálpatrióta fantáziájában a Bémer-téren álló sarki rendőr, aki nyugati mintára, fehér keztyűt húzott a kezére s mint egy párisi közlekedési rendőr, mutatja az utat a felbukkanó autók, konflislovaknak s mutatná talán a villamosnak is, ha az történetesen nem sineken döcögne.

Ne tessék mosolyogni: ez a rendőr kezére került fehér keztyű Váradon szimbolummá nőtte ki magát, a váradai a fehér keztyű által különb és felsőbbrendű embernek érzi magát a többi erdélyi városok lakóinál s büszkén hirdeti, hogy Várad a nyugat kapuja, ahová csak azért nem vonulhat be teljes apparátussal a nyugati szellem, mert állítólag ez a szellem is megtörpen a vámtisztviselők éberségén.

Propos: a vám. Várad szíve a vám miatt vérzik most, ahol kettőzött szigorúsággal ügyelnek arra, hogy a könnyű selyem, a suhogó batiszt ne vándorolhasson be illegitim uton a fényűző asszonyok kedvtelésére. Kávéházban, klubban, magánházakban egyébről sem suttognak most, mint arról, hogy a biharpüspöki vámnál uralkodó rezsim visszalendült az eredeti vaskorszakba s az egykor könnyűreletes szívű vámtisztviselők szíve megkeményedett s mint hajdanán, most már attól sem riadnak vissza, hogy a hölgyeket meztelenre vetőkötessék: nem-e rejt ruhája alatt néhány vég crepe de chinét. A mindig szatírára kész váradai nyelvek mosolyogva és hamiskásan jegyzik meg, hogy ők azért tulajának a vámtisztviselők eszén, mert hiszen a lezértékesebb árut, — saját testi mivoltukat — mégis teljes épségben hozzátják át a határon.

Váradnak mindig meg voltak, már a békeidőkben is, a maga divatos embertípusai, akiket körülrajongott, hogy rövid lelkesedés után a feledés örvényébe taszítsa őket. A shimmy-korszakban a shimmy-előtáncos volt a váradai nők eszményképe, még előbb a valutasiber, majd a konszolidáció beálltával, a közéleti férfiakért rajongtak, most — a korszerűség kedvéért, — a nagyszámú s egyre szaporodó motorbiciklistákért hevülnek a váradai szívek, ezekért a földön járó Lindberghkéért, akik a gépkultúra remekbe faragott soffortípusát testesítik meg szemeik előtt, mondván és gondolván: ha

A budapesti színházi évad legnagyobb operett-szenzációja

A legkisebbik Horváth-lány

3 felvonásos operett-újdoncsig. Zenéjét szerette: Zerkovitz Béla

Premierje
szedán este a
Magyar Színházban

nincs óceán
sincs: jó a
tulajdonos,
legyen is,
akit parti-
ciója van,
tőségű, min

Váradot
szetesen ne
dasági élet,
egyre jobba
emberek fa
liók irányál
kávéházakb
berek, külö
hozományol
désben van
szolgál, hog
új vért öm
rok, kávéhá
tavalyi fény

Természe
rad a szoms
ház bajaiva
a váradiaik
sebben autó
son, ami ne
érzelmi élet
zetes veszt
sen megféle
amikor a v
kenő nélkül
csadás falai
állandó gon
a bouvivant
mert a vára
nak ellenére
csak a színl

A színhá
zsált, a vára
a torkukat,
hevesen, kö
ban favorizá
olcsó pénzér
tinókat és H
eredeti márl
váradí ugys
De ha az
nekelőtt ped
séggel beren
dátalos és K
képzeltetle
turális és sz
iparművészet
pendale-gara
külföldi lap
elmélyedt er
talnokok, h
akik szomju
művészet po
új orosz irod
művészetéről
francia és m
akar, minden

És ezek
ezek a dolgo
a klubokból
uton megnyi
vatalos és ke
val találkozh
szellemével,
hatalatlan, de
olyan, mint
öltözködő K

Bi

Tg.-Mure

Szé

Erdélyrészi

Bösendorfer
Wirth, H o
gyárak kép

Hitelképes eg

nincs óceán, nincs repülőgép, tehát Lindbergh sincs: jó a motorbiciklis is. A motorbiciklit tulajdonos, bármilyen társadalmi osztályból való legyen is, rangot jelent Váradon, olyasvalakit, akit parti-számba lehet venni, akinek pozíciója van, aki korszerű s csaknem akkora jelentőségű, mint egy arrivált futballista.

Váradot eme tipikus rajongásaiban természetesen nem akadályozza meg a leromlott gazdasági élet, mely egyre jobban szedi áldozatait, egyre jobban fokozza le a házasulandó fiatal emberek fantáziáját, a hozományul adandó milliók irányában. Pedig úgy a kis, mint a nagy kávéházakban, sőt még a klubokban is, az emberek, különösen pedig az aranyifjúság, a nagy hozományokért lelkesedik s ebben a lelkesedésben van némi özetlenség is, amely arra szolgál, hogy a kidöglő mondain-élet artériáiba új vért öntessenek s ezáltal felfrissítsék a báros kávéházak, bálók s leromlott garderohek tavalyi fényét.

Természetesen, rezignációért sem megy Várad a szomszédba. A legujabb rezignáció a színház bajaival kapcsolatosan hatja át a szíveket: a váradiak fének, hogy Thália kordéja, helyesebben autója nem vonul többé végig a városban, ami nemcsak a színművészet, hanem az érzelmi élet romantikája szempontjából is végetes veszteség volna. Arról természetesen teljesen megelégednek az emberek, hogy volt idő, amikor a váradai magyar színészt minden zökkenő nélkül érvényesülhetett a közház aranycsodás falai között s mégis a színgazdagok állandó gondokkal küzdöttek, a színészek, kivéve a bouffant s a primadonnát, nyomorogtak, mert a váradai közönség nem járt színházba, annak ellenére, hogy a lapok szinte heteken át csak a színházról vezércikkettek.

A színház ügye most politikai ügygé avanzsolt, a város bölcsői távbeszédre köszörülék a torkukat, szívük egyedül a kulturáért dobog levelesen, közben pedig a közönség egyre jobban favorizálja a mozikat, mert a moziban olcsó pénzért nagyszerű divatkreációkat, Valentinokat és Pola Negriket mérnek ki számára, eredeti márkájú szentimentalizmust, amellyel a váradai ugyanis csak a moziban találkozik.

De ha az ember a klubokba vetődik, mindezekelött pedig a nyugati pompával és előkelőséggel berendezett újságíróklubba, akkor csodálatos és Kolozsvarhoz viszonyítva szinte elképzelhetetlen rétegződését találja meg a kulturális és szellemi életnek. A legmagasabbrendű iparművészeti izléssel kreált formájokban, Chipendale-garnitúrákban, nyugati folyóiratokba, külföldi lapokba, angol és francia könyvekbe elmélyedt emberek ülnek, kereskedők és hivatalnokok, banktisztviselők és iparmágnások, akik szomjuhozva isszák magukba a nyugati művészet pompás reprodukcióit, értekezést az új orosz irodalomról, új háztípusokról, Renoir művészetéről stb. Valóságos küzdelem folyik a francia és magyar lapokért, mindenki olvasni akar, mindenki informálódni.

És ezeknek az embereknek számára mindezek a dolgok ép olyan komoly szennzációk, mint a klubokból kiszorult közönségnek a Rákóczi-uton megnyitott fényképiállítás, ahol Várad hivatalos és kevésbé hivatalos szépségeinek portréival találkozhatunk, a hivalkodásnak azzal a szellemével, mely ebben a városban elpusztíthatatlan, de amely mégis kedves, bohomiás, olyan, mint az őszi napsütés a morbid színekbe öltözködő Körös-parti fák felett... (s. l.)

Butor vásárlás bizalom dolga!

Hajó butort akar venni, ne sajnálja az utat

Tg.-Mureş Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

Erdélyrészi Butorgyár Rt. hatalmas raktárait. —

Bösendorfer, Stingl, zongora és pianínó
Wirth, Hoffman gyárak képviselője.

Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

Rajna-Rosenthal Gyulát, a temesvári Szerb bank megszökött devizőrjét Budapesten letartóztatták

A budapesti rendőrség másfél év óta hajsolja Rajnát egy budapesti bank terhére elkövetett sikkasztásért

(Budapest, szeptember 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A budapesti rendőrség a mai napon letartóztatta Rajna-Rosenthal Gyulát, a temesvári Szerb Bank hírhedt devizőrjét. Rajna még másfél évvel ezelőtt egy budapesti banktól hárommillió lejt sikkasztott és Budapestről, Bécsen át Romániába szökött. Temesváron szédtületes kurriert futott be, a temesvári Szerb Banknak csaknem összes vagyonát kezébe kapartotta és szédtületes spekulációival előbb fantasztikus vagyont szerzett, majd óriási passzívával csödbe juttatta a bankot.

Szabálytalan manipulációi miatt támadt bűnvádi kellemetlenségei elől külföldre menekült és Budapesten rejtőzött el, ahol régi bűne juttatta rendőrhékre.

Miután Rajna édesanyja Budapesten lakik, a rendőrség állandóan szemmel tartotta lakását. Tegnap váratlanul Budapestre érkezett Rajna, akit a detektívek azonnal letartóztattak és a rendőrségen előállították. Előállításakor azzal védekezett, hogy nem követett el sikkasztást, csupán elszámolási differenciái voltak bankjával, ezért vette magához a hárommillió lejt, amivel beutazta az egész világot. Elmondotta, hogy azért jött haza Budapestre, mert úgy gondolta, hogy tettét már el felejtették. Később azonban a bizonyítékok terhe alatt beismerő vallomást tett, mire letartóztatták.

Letartóztatásáról a budapesti rendőrség táviratilag értesítette a temesvári rendőrséget is.

Rozmarin Márkuszt Reinitzot vádolja fia meggyilkolásával

Ma kezdődik a II. Reinitz-pör főtárgyalása. Hogyan vallott az első tárgyaláson az elfűnt Rozmarin Jenő apja

(Szatmar-Szatmár, szeptember 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szomorú szenzációhoz jutott Reinitz-név ma ismét az érdeklődés homlokterébe lépett: a mai napon kezd tárgyalni a szatmári törvényszék Reinitz Jakab második bűnyűjét, amely Rozmarin Jenő volt erdődi lakos titokzatos eltűnésével kapcsolatban indult meg Reinitz ellen.

Az öreg Rozmarin megrázó vallomása

Ismeretes, hogy Reinitz Jakabot a szatmári törvényszék 1925. évi április 27-től május 2-ig tartó főtárgyalás után bűnösnek találta néhai Grosz Hermann volt nagykarolyi szállodatulajdonos ellen a felsőbányai erdőben 1923. évi augusztus 1-én elkövetett rablógylkosság bűntettében és ezért öt életfogytig tartó fegyházra ítélte. Mint ismeretes ez ítéletet, amely a romániai büntetőjog szerinti legsúlyosabb büntetést reprezentálja, egy a nagyváradi ítélőtábla, mint a legfelsőbb Semmitőszék is megerősítette és a jogerősen elítelt Reinitz Jakab ez idő szerint a nagyenyedi fegyházban raboskodik, ahonnan a Rozmarin-féle bűnyű főtárgyalására az elmúlt hét elején szállították szigorú őrizet alatt Szatmárra.

Már a két év előtti bűnyűgyi főtárgyalás során szóba került a súlyos vád, amely szerint Rozmarin Jenő is Reinitz Jakab áldozata lett és akik részt vettek a monstre pör főtárgyalásán, jól emlékeznek Rozmarin Márkuszt, a láb alól eltett Rozmarin Jenő apjának tanúságtételére, aki egészen nyíltan szemébe mondta Reinitznek, hogy ő gyilkolta meg a fiát. Annak idején a Grosz Hermann ellen elkövetett gyilkosság vádjának támogatására hallgattatta ki a vádhatóság Rozmarin Márkuszt, aki kereketlen szavakkal adta elő fia tragédiáját. 1925. május 1-én a következőket mondta el az öreg Rozmarin Márkuszt fiának 1920-ban történt eltűnéséről:

Rozmarin Jenő utolsó útja

— 1920-ban itt voltam Szatmáron fiammal együtt, akit kikísértem a vonathoz, hogy utazzék Váradra. 150.000 koronát adtam a kezébe azzal, hogy vásároljon érte rőfös árut. Ez júliusban történt tisobeav hetében. Ugy volt, hogy szerdán fiam visszatér. De nem jött. Pénteken is vártam. Azt gondoltam, hogy lekészte a vonatot. Szombat elteltével vasárnap bejöttem Szatmárra kérdezősködni fiam után, de senki sem látta. Két hét múlva Wohl Henrik szatmári vaskereskedőnek panaszkodtam fiam eltűnésé-

miatt. Se kártyás, se mulató a fiam, mondtam neki.

— Nézze jó ember — felelte Wohl — a fia én velem együtt jött haza Nagyváradról és egész éjjel egy gondozott vörösszakállu zsidó emberrel diskurált. Ők a második osztályban utaztak, míg én a III-ikban ültem. Amikor Nagykarolyba ért a vonat, mindketten kiszálltak.

— Ekkor — folytatta vallomását az öreg Rozmarin — elmentem Nagykarolyba és felkerestem Sámuelné, akinek rituális vendéglője van és fiam után érdeklődtem. Elmondta, hogy a fiam pénteken ott volt nála és nagyon sietett a vonathoz. Azt monota, hogy átmegegy Magyarországra és vasárnap visszajön és akkor majd elbeszéli, hogy miben járt.

Reinitz-Schwartz Jakab

— Azt gondoltam, hogy egy szakállas zsidó kicsalta fiamat, de gyilkosságra nem gondoltam. Vártam még két hétig és akkor a hírlapokban köröztettem a fiamat. Három éven át mindenfelé kerestem egy vörösszakállu zsidót, akit legutóljára fiam társaságában láttak az emberek. Három év után kaptam Dellmann Izidor szatmári kereskedőtől egy levelet, amelyben azt írta, hogy valószínűleg ez (itt a tanu Reinitzra mutatott) gyilkolta meg a fiamat.

— Megtudtam, hogy 1920 július havában ez a Reinitz Jakab ur azzal távozott el hazulról, hogy Erőmhályfalvára utazik és ott egy sánta zsidó asszonynál szállott meg. Ekkor elmentem Erőmhályfalvára és megkerestem ezt az asszonyt. A kíséretemben levő csendőr megkérdi Teitelbaumné, hogy volt-e nála valamikor Reinitz Jakab? Mire az asszony tagadólag felelt. Akkor a Reinitz arcképét mutatta fel az asszony előtt, aki felismerte a képen azt az embert, aki nála gyakran megszállott.

— Egy péntek este is eljött oda — monddta — a fiával, de Schwartz Jakab néven szerepelt nála. Ott volt a tiseboav utáni Szombaton is nála, de templomba nem ment. Szombaton este Teitelbaumné fiát megtanította a legújabb szatmári chaszid-dalokra, majd kifizette a tartozását és elment. Visszajövetelég ott hagyta imakönyvét, amelyben feljegyzések és számadások voltak a debreceni szappangyára vonatkozólag.

Az elnök kérdésére, hogy kapott-e levelet fiától, az öreg Rozmarin azt vallotta, hogy fia csak menyasszonyának irt Halmiba, akit arról

1 öl tüzifa 950 L.

II. oszt. hasábos 4 m³ tüzelésre kitűnően alkalmas. Háhozszállítva.

II. oszt. bükk és tölgy felaprítva, házhozszállítva 100 kgr.-ként 79 lei. — I. oszt. bükk hasáb és hántottfa ugy aprított, mint ősles tételekben a legolcsóbb napi árban kapható Krausz Viktor, Str. Chinteu 1-3. Telef. 423

értesített, hogy a szombatot valószínűleg Erdődön fogja tölteni.

Akkor már jó szombatja volt

Elnök: A maga fia is ott volt az érmihályfalvai korezmában?

Rozmarin: Amikor Reinitz a korezmában táncolt és dalolt, az én fiam már meg volt gyilkolva, akkor neki már jó szombatja volt.

Elmondta még az öreg Rozmarin, hogy Grozinger szatmári bodegájában látta Reinitzot együtt ülni a fiával. Reinitzot akkor nem ismerte és amikor érdeklődött kiléte iránt, azt mondták neki, hogy az egy nagyon vallásos, okos, intelligens ember.

Meghalt az első Reinitz-per ügyésze

A Grosz Herman-féle per lezajlása után, amelyben, mint ismeretes, a vádhatóság részéről dr. Papp György királyi ügyész állott Reinitz Jakabbal szemben mint a boszú igazságszolgáltatás kéréseivel, ugyan ezen ügyész törhetetlen ambícióval folytatta az eljárást Reinitz Jakab ellen, hogy a Rozmarin Jenő terhére elkövetett gyilkosság ügyében is megszerezze a Reinitz bűnösségét igazoló bizonyítékokat. 1926. év májusában, amikor kipattant a Markovits Henriké avasúvárosi zöldségárúsnő ellen elkövetett gyilkos-

ság, dr. Papp György kir. ügyész már elkészítette újabb vádiratát Reinitz Jakab ellen a Rozmarin-féle rablógyilkosság ügyében is.

Ismeretes, hogy abban az időben dr. Papp György kir. ügyész, akit a Reinitz-per országos hírévé tett, már betegeskedni kezdett. Az ambiciózus ügyészen súlyosabb idegbaj tünetei kezdtek mutatkozni. Emiatt rövidesen képtelenné vált hivatala további ellátására és gyógykezelés végett egy szanatoriumba vonult. A beteg kir. ügyész állapota azután miad rosszabbra fordult és az elmúlt télen a halál tett pontot hallatlanul munkás életére. Talán a misztikumokban bővelkedő Reinitz-ügyek velejárója az is, hogy az első Reinitz-per ügyészenek idegei nem birkózhattak meg a második Reinitz-per izgalmaival. Minden misztikumtól elvonatkozva is emberileg érthető, hogy egy ügyész, akit ily bonyolult ügyek vezetésével bízott meg a felsőbbesége és nem mentesítette egyéb ügyek állandó vitéletől, végre is össze-roppant a sok munka súlya alatt.

A mai főtárgyalás előke Erdős Ferenc törvényszéki elnök, szavazóbírákként Dr. Márkus Valér és Huzum Damitra törvényszéki bírák vesznek részt.

Az ügyészség Reinitz Jakabot gyilkosság és rablásra való felbujtás büntetésével mint felbujtót vádolja.

Dr. Stern Mór

Nékám professzor véresre veri egy klinikai szolgáit egy amerikai tudós jelenlétében

Kinos botrány a budapesti egyetemen. Büntény címén indít az ügyészség eljárást Nékám ellen

(Budapest, szeptember 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A budapesti bíróságot kinos ügy foglalkoztatja, amelynek központjában Nékám Lajos dr. egyetemi tanár áll. Néhány héttel ezelőtt amerikai orvosok jártak Budapesten és ezek egyike Nékám professzor társaságában meg akarta tekinteni a Nékám-klinika egyik termét. Minthogy nem volt hivatalos idő, a klinika szolgájánál nem volt kules. Nékám durván rákiáltott a szolgára, a szolga pedig ingerülten kikérte magának a sértegetést.

Erre Nékám botjával többször rásújtott a szolgára, akit elborított a vér. A Nékám kíséretében levő amerikai tudós, felháborodva a látottakon, sarkon fordult és faképnél hagyta Nékámot. Szekeres klinikai szolga Nékám ellen

feljelentést tett a járásbírósnál. Minthogy azonban a per anyagából kitűnik, hogy nemcsak becsületsértésről, hanem súlyos testisértésről is van szó, a járásbírósg mai tárgyalásán illetékesnek nyilatkoztatta magát és áttette az iratokat az ügyészséghez.

Szekeres bántalmazásának körülményei olyan súlyosak, hogy az ügyészség valószínűleg nem vétség, hanem büntény címén indítja meg az eljárást Nékám ellen. Az eset különösen a fajvédő táborban kelt kinos visszatetszést, mert Nékám ismert szellemi vezére a fajvédőknek és így politikai barátai igen rossz néven veszik tőle azt a minősíthetetlen brutalitást, amelyet saját alárendeltjével szemben követett el egy külföldi tudós jelenlétében.

Kanada cionistái egymillió dollárt gyűjtöttek a Nemzeti Alapra

Ussischkin szenzációs bejelentése a Keren Kajemet konferencián. Negyvenötezer dunam földet vásároltak az átutalt pénzből

(Bázel, szeptember 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Közölte az Uj Kelet, hogy a tizenötödik cionista világkongresszus tanácskozásai idején Bázelben Keren Kajemet-konferenciát is tartottak. Az első ülésről kimerítő tudósításban adtunk hírt. A Zsidó Nemzeti Alap második konferenciája e hónap negyedikén zajlott le körülbelül hetven delegátus jelenlétében.

M. Ussischkin, a Nemzeti Alap direktóriumának elnöke ezúttal bejelentette a kanadai cionisták nagy akcióját a Keren Kajemet érdekében. Közölte, hogy néhány hónappal azelőtt A. Freimann, a kanadai föderáció elnöke Palesztinában járt, ahol a Keren Kajemet-munka mély benyomást tett rá és meggyőződött róla, hogy az ujjáépítés első és végső sorban a föld megváltásától függ. Mihelyt visszatért Kanadába, azonnal akciót indított egy félmillió dollárnyi kölcsön megszerzésére. Ezt az összeget azonban nem lehetett folyósítani a bankokkal történt tárgyalások meghiusulása miatt. Ussischkin kiutazott Kanadába, ahol a cionisták valósággal önfeláldozó munkával a félmillió kölcsön helyett egymillió dollárnyi összeget gyűjtöttek, amelyből háromszázezer dollárt azonnal a Keren Kajemet rendelkezésére bocsátottak. A fennmaradó 700.000 dollárt két év múlva, évi 100.000 dolláros részletekben fogják átutalni a Keren Kajemet pénztárába.

Kotta: Lepage-nál

A „SPORT“

harisnya- és kötöttáruháiban hatóságilag engedélyezett általános

végeladás

van, Női és férfi harisnyákat, valamint intézeti

harisnyákat

rendkívül olcsón árusítok ki. Ne szeresse be addig szükségletét, míg olcsó árait meg nem tekintti

machsorim
Cluj safruth

Világmarkás zongorák

engros árban részletre is. — 5 évi jótállással

Sternberg -- Oradea

Regele Ferdinand 14.

Veszünk

vagontételekben

bab, dió, hagyma
és burgonyát

Mintázott ajánlatokat kér:

„Union“ Casade Banca Timisoara
I. Str. Alexandri 8. Sürgőnycim: Unionbank

A világ legnagyobb művészeit hallhatja

EDISON

világmarkájú

gramofon

lemezein

Str. Memorandului 16.

Társaságba

is alig járhat az olyan ember, ki kellemetlen és csunya kéz, hónalj, vagy büzös lábizzadásban szenved. A Sudor nevű szer néhány nap alatt mindent megszüntet. 1 üveg ára 30 lej. Főraktár: Dr. Biró gyógyszerár Cluj.

Meférkezett

a friss bánáti

tollu és pihe

a „RECORD“ paplan árubázba, Strada Vlahuța (Bólyai-u.) — Ugyanott paplan, matrac és fehérnemű kapható.

Elhangzottak a perbeszédék a vagonfosztogató banda bünperében

lélelhozatalra holnap reggel 9 órakor kerül sor

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári törvényszék harmadik szekciójára dr. Furnea elnöklete alatt ma reggel nyolc órakor folytatta a Kolozsvár Nagyvárad közötti vasutfosztogatóknak a bünperét. A tárgyalás megkezdésekor három tanút hallgatott ki a bíróság, közöttük Dragos kolozsvári vasuti mérnököt is. A három tanu jelentéktelen vallomása után Popescu ügyész tartja meg vádbeszédét. Szigorú büntetést kér a vádlottakra, mivel a törvényszék csak így járulhat hozzá, hogy a CFR-re bízott javak ne legyenek a jövőben kitéve annak, hogy a vasuti alkalmazottak azt kényük kedvük szerint megdézsmálják. Kronologikus sorrendben sorolja fel a vádlottak bünreit és különösen Kovács György bandavezér, valamint Popa Vasile orgazda ellen kér súlyos büntetést. Kijelenti, hogy Popa Vasile a vagonfosztogatók által hozzájuttatott árukból szerezte óriási vagyonát. Salamon Ferenc, valamint Siloti Lajos ellen bünpalástolás címén emel vádat.

Popescu ügyész a vádbeszéd folyamán kiemeli, hogy a vasutfosztogatók oly nagy körtekintéssel operáltak, hogy eleinte a gyanu a mozgópostásokra terelődött s a bandának a leleplezése csak úgy sikerült, hogy a postások, miután gyanúsításuk tisztázása végett állandó lesben állottak, Bánffy-hunyadon Popa Vasile orgazdánál megtalálták a holmik egy részét.

A félórás vádbeszéd után Kovács György védeje, dr. Peteanu Péter kér enyhe büntetést védeence számára, akit Popa Vasile orgazda vitt a bünre.

Ezután dr. Laurentiu kéri védeencének, Pop Viktornak a felmentését, mivel védeence nem tudott társai büntetteiről.

Pap Alexandru nevében Xantopol ügyvéd kéri, hogy védeencére enyhe büntetést mérjenek, mivel a nála talált áruknak nagyrésze saját tulajdonát képezte. Dr. Ciurdariu védeencének, Tóth Józsefnek ártatlanságát hangoztatja és felmentését kéri. Ezután Saragea Zamfir ügyvéd kéri védeencének, Bereczky Lajos vádlottnak felmentését, mivel a vasut nem emelt vádat ellene. Eljárást csak Kovács György vallomása alapján indítottak Bereczky ellen.

Dr. Nistor Popa Vasile -orgazdat védi és kijelenti, hogy védeence jóhiszeműleg vásárolta meg a vasutfosztogatók által megvételre felkínált árukat. Különben is a raktárában talált árukészletnek egy része saját tulajdonát képezi, amit irásokkal is igazolai tud.

Dr. Nistor után dr. Giurgiu védbeszéde következett, aki Damó Józsefet, Salamon Ferencet és Siloti Lajost képviselte. Kijelenti, hogy Dama Józsefet a bíróság nem tarthatja büntársnak Zara Grigor terhelő tanu vallomása alapján, mivel ennek vallomása nem fedi a periratokban lefektetett tényállást. Különben is Zara Grigore hatvanezer lejt kért a vádlottaktól, hogy az ügyet elhallgassa. Kérését azonban a vádlottak nem voltak hajlandók teljesíteni és erre Zara bünvádi feljelentést tett ellenük. Zara tanuvallomása szerint az általa vezetett házkutatások alkalmával Damónál nagyobb mennyiségű selymet foglaltak le, a bünjel-lajstromból ellenben megállapítható, hogy Damónál annak idején csak négyszáz gram posztóhulladékot találtak. Védeencét Pop Alexandru vallomása alapján tartóztatták le, aki ezt bosszúból tette. Siloti Lajos nevű védeencének felmentését kéri, mivel az a száz lejt, amit Kovácstól kapott, a bíróság által nem tekinthető olyan nagy összegnek, amiért valakit egy ilyen nagystilű bünperben bünpalásto-

lással vádoljanak. Salamon Ferenc felmentését azért kéri, mert védeence ellen semmilyen bizonyítékot nem lehet felmutatni.

Dr. Giurgiu nagy szatírával füzerezett védbeszéde után Popov, a CFR jogügyi osztályának képviselőjében, Andreiescu postainspektor pedig a P. T. T. nevében egy-egymillió kártérítést követel a vádlottaktól.

Ezután dr. Furnea elnök kijelenti, hogy a

A Haggibbor-imaházat

rendező bizottság felhívja az érdeklődőket, hogy előjegyzéseiket még a hét folyamán feltétlenül jelentsék be Pollák Dánielnél, az „Optika“ látszerüzletben. Az imaház ez évben is a Zsidó Nemzeti Szövetség, Str. Baron L. Pop 10. sz. alatt levő összes helyiségeiben lesz, az ülések ára személyenként 150 lei.

tárgyalás befejeződött. Az ítéletet ma reggel kilenc órakor fogják kihirdetni.

Mosoiu tábornok Kolozsváron

A frontharcosok szövetsége nemzetiségi és felekezeti különbség nélkül minden volt frontharcos felvesz tagjai közé

(Cluj-Kolozsvár, szept. 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap délelőtt érkezett Kolozsvárra Mosoiu Traian tábornok a Vasutas Szövetség és a leszerelt frontharcosok egyesületének megszervezése céljából.

Mosoiu tábornokot, aki biztos információk szerint a közeljövőben át fogja venni a hadügyi, vagy a közmunkaügyi tárcát, kolozsvári hívei meleg fogadtatásban részesítették.

Mikor a bukaresti gyors befutott a kolozsvári állomásra, Mosoiu tábornokot a több ezer főnyi tömeg óriási lelkesedéssel üdvözölte.

A Vasutas Szövetség nevében Moga Demeter vasuti tisztviselő üdvözölte a tábornokot. Válaszában Mosoiu kijelentette, hogy mint közlekedésügyi miniszter alkalmi volt megismerni a vasutasok nehéz helyzetét és tünnepélyesen fogadalmat tett arra, hogy minden eszközt megragad helyzetük megjavításának céljából, de igéri, hogy egyttal ki fogja irtani ebből az intézményből a korrupciót is.

Ezután az erdélyi frontharcosok nevében dr. Giurgiu János ügyvéd, volt országgyűlési képviselő üdvözölte Mosoiu tábornokot. Magas szárnyalású beszédének során a frontharcosok egyesületét a

tenger madaraival hasonlítja össze, amelyek a tenger viharzása előtt egy hajó fedélzete fölé gyűlnek, hogy elkerüljék a veszedelmet. A frontharcosok is így gyűlnek össze Mosoiu tábornok körül, hogy megvédjék Nagyromániát a világon szerte dúló vihar ellen és megmutassák az ország lakóinak a demokrácia megváltó útját.

Délután négy órakor a vasutas szövetség 60 tagu delegációját, majd öt órakor a frontharcosok egyesületét, élükön dr. Giurgiu és Peteanu kolozsvári ügyvédekkel, fogadta Mosoiu tábornok. A tábornok kijelentette, hogy a frontharcosok egyesülete minden politikát kizár magából és tagjai sorába felveszi vallás és nemzeti különbség nélkül az összes leszerelt frontharcosokat.

Este kilenc órakor Puticiu volt szatmári prefektusnál 40 teritékes bankett volt, amelyen Hosszu János, Giurgiu ügyvéd és Casius Maniu egyetemi professzor mondta pohárköszöntőket, amelyekre a tábornok meleg szavakkal válaszolt. A bankett a kora hajnali órákig tartott.

Mosoiu tábornok ma este hét órakor utazott vissza Bukarestbe, hogy az október másodikán megtartandó frontharcosok kongresszusát megszervezze.

Az amerikai légió párisi kongresszusával egyidejűleg a kommunisták Sacco és Vanzettiről elnevezett tereit avattak fel

Poincaré uszító németellenes beszédet mondott az amerikai légió lakomáján. A munkásság tüntetésre készül

Páris, szeptember 19. A francia főváros kormánykörei hetek óta nagy előkészületeket tesznek az amerikai légió életbenmaradt tagjainak fogadására. Ez a fogadás kétségtelenül kedvezőtlen atmoszférában történik, mert amióta Saccot és Vanzettit kivégezték, a francia proletáriátus körében hallatlan nagy ellenszenv nyilatkozik meg az amerikaiakkal szemben s a kommunisták erősen készülődtek arra, hogy megzavarják az amerikai légió ünnepeit.

A ma délelőtt lezajló ünnepséggel kapcsolatban a párisi rendőrség nagyarányú intézkedéseket tett az esetleges tüntetések ellen. Délután a légió 30 ezer tagja a diadalívhez fog felvonulni. Ezzel egyidejűleg a rendőrség intézkedései ellenére a szocialisták és kommunisták mégis nagyban készülődnek tüntetésekre. A „L'Humanité“ tegnapi számában felhívást tett közzé, amelyben nagygyűlésre hívja össze a munkásokat Lichi elővárosba, ahol a légionista kongresszussal egyidőben felavatják a Sacco és Vanzetti-teret, amelyet a város kommunista tanácsa ilyen névre keresztelt.

Páris, szeptember 19. A mai ünnepeket megelőzően, tegnap Savage, az amerikai légió parancsnoka a légió tiszteletére rendezett lakomán hosszú beszédben méltatta az amerikai légió szerepét a háboruban. A beszédre Poincaré

miniszterelnök válaszolt s szokásához híven élesen elítélte Németország háborus szerepét.

— Valószínű — mondotta főbkek között Poincaré, — hogy az Egyesült Államok távol tartották volna magukat a háborútól, ha nem érezték volna szükségét, hogy az elvakult Németország nyomasztó kihívásaira megadják a választ.

Ezután a buvár-naszád háborúról beszélt Poincaré, amelynek kapcsán kijelentette, hogy a Hohenzollernek birodalma Mexikóban gonosz cselszövéseket igyekezett szítani az Unió ellen, amivel betelt a pohár. Németország a buvárhajó-háborúval megsértette a legiókat s ez volt az oka annak, hogy az Egyesült Államok az antanthatalmak oldalára állottak.

Beszéde végén Wilson egyik mondását citálta Poincaré, mely szerint a háboru sok kárt okozott, azonban meg volt az a haszna, hogy az emberek szemé elé tárta annak szükségét, hogy az embereket egyesíteni kell, nehogy ilyesmi megismétlődhessék.

Munkálkodjunk tehát szakadatlanul e szükséges egység megteremtésén — fejezte be szavait a francia miniszterelnök.

Kotta: Lepage-nál

„Safruth“ Cluj
Talesim

Csak a Diamantstein

női konfekció üzletében, Cluj, Calea Reg. Ferd. 25. (Főpostával szemben) lehet beszerezni a legújabb őszi és téli

női modell kabátokat

Figyelem!

Egy Machsor garnitura 300 lei, 9 drb. 750 lei, 1 drb. 120 lei,

Figyelem!

אנדרלוינע

továbbá mindenféle fordításu inakönyvek, Chimisek, stb. gyári árakban — kapható
Rosenzweig Antal, Cluj, Piața M. Viteazul 37-38. zsidó üzletében

Ügyeljen a névre

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bannati adósság napilapja.
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Főszerkesztő: Marton Ernő.
Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a további megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Október 15-én lép életbe a téli menetrend. Az államvasutak központi forgalmi igazgatóságánál most végzik az utolsó simításokat a vasutak téli menetrendjén. Az új menetrend október 15-ikén lép életbe. Ugyaneznap több személyvonatot be fognak szüntetni, minthogy ezeket a járatokat csak a nyár idejére állította be a vasut. Érdekes újításként az új menetrend behozza, hogy a gyors- és expressek bizonyos vonalszakaszokon az eddiginél nagyobb sebességgel fognak közlekedni.

Berlin egyik uccáján szállt le egy repülőgép. Berlinből jelentik: Tegnap egy repülőgép Berlin egyik uccáján kényszerleszállást végzett. A gép öt utassal a tempelhofi repülőtérre szállt fel azzal a céllal, hogy Berlint körülpülje. A gépet azonban rövidesen motordefektus érte, mire hirtelen a nyílt uccára volt kénytelen leszállani. Az utasok sértelemnek maradtak, egy járókelőt azonban elgázoltak, akinek sebesülése szintén könnyebb természetű.

Sírköavatás. Édesatyánk, néhai Kohn L. József sírkövét kedden délelőtt 11 órakor fogja felavatni Glasner Akiba főrabbi ur, mely akushoz megboldogultnak jóbarátai és jóismerősei ezton hivatnak meg. *Kohn-család Arad-Cluj.*

* Van szerencsém a nagyérdemű közönség tudomására hozni, hogy a „Venus“ ruházból barátságos uton kiváltam és Calea Regele Ferdinand (vult Wesselényi Miklós-ucca) 9. szám alatt önállóan „Reiner női ruhák áruház“ céggel új üzletet nyitottam. Üzletemben hozott anyagból angol és francia munkát is vállalok. Tisztelt vevőim további szives pártfogását kérem. Tisztelettel *Reiner István.*

Két-két évi fegyházra ítélte a kolozsvári törvényszék két okirathamisító fináncot. Ma délelőtt tárgyalta a kolozsvári törvényszék második szekciója, dr. Dunca elnöke alatt, Kozma László és Nure Mihály okirathamisítási bűnperét. A két finánc néhány hónappal ezelőtt följelentést tett Pap János földműves ellen monopolickek eltitkolása miatt. A följelentés mellé Pap János névalírásával jegyzőkönyvet csatoltak. A bíróság annakidején pénzbírságra ítélte Pap Jánost, aki azonban, mivel az ellene emelt vádról semmit sem tudott, ezt nem fizette ki. A pénzbírságot a bíróság 2 havi börtönrre változtatta át, amit Pop ki is töltött. Amikor kiszabadult panaszt emelt a pénzügyigazgatóság ellen, mire felmutatták neki azt a jegyzőkönyvet, amelyen az ő neve szerepelt. Pap János kijelentette, hogy még irni sem tud és a két pénzügyőr bosszúból hamisította nevét a jegyzőkönyvre. Az eljárás megindult, ma délelőtt pedig a két fináncot okirathamisítás, hivatalos hatalommal való visszaélés, hatóságelötti meg-rágalmazás és csalás miatt a bíróság 2-2 évi fegyházra ítélte.

Szörmeáru

és szücsmunkák leg-
előnyösebben csak a **Nagy József**
szörmeáru szalonjában szerezhető be. Főtér 10.
az udvarban

Románia csak a német piacon tud kölcsönt szerezni

Hir szerinti rövidesen megkezdik a viás ügyek rendezésére vonatkozó tárgyalásokat. Bratianu Vintila külföldi impressziói

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bratianu Vintila pénzügyminiszter, akiről megirtuk, hogy 22-én tér vissza külföldről, hazaérkezése után beszámol a minisztertanácsnak külföldi tapasztalatairól, azután megkezdik az 1928. évi költségvetés összeállításai munkálatait.

Az „Adeverul“ szerint Bratianu Vintila azt az impressziót nyerte külföldi útján, hogy a külföldi tőkének Románia természeti kincseinek

kiaknázására való igénybevétele nehézségekbe ütközik. Franciaország hajlandó anyagot küldeni, készpénzt azonban nem, mert saját pénzügyi helyzete sincs konszolidálva. Lukább realizálható volna egy román kölcsön a német piacon, amely az amerikai kihelyezések közvetítője. Ehhez azonban előzőleg a függő vitás kérdések elintézése szükséges. Az „Adeverul“ azt hiszi, hogy a tárgyalások errevaló tekintettel mielőbb meg is indulnak.

— Szomorúságának Énekese — Magyarországon. Debrecenből jelentik: A vilnaiak át-dolgozásában a magyarul először Kolozsváron színrehozott „Szomorúságának Énekese“ című Ösip Dimow-dramát szeptember huszoonyolcadikán fogják Debrecenben bemutatni. A debreceni színtársulat előzőben Egerben játszotta a drámát rendkívüli sikerrel. A címszerepet Forgács Sándor, a Kolozsvárról elszereződött kiváló színész játszotta elemmentáris drámaisággal. A telt ház percekig tartó tapsal tüntetett a nagy kvalitású művészek. Kivételes sikere volt a szintén Kolozsvárról elkerült Bárdi Teréznek, aki az unokát játszotta gyöngéd finomsággal és sok bensőséggel. A fiatal művész ebben a szerepben, amellyel Szatmáron és Marosvásárhelyen is szép sikerei voltak, megmutatta, hogy nehéz drámai szerepek megoldására is van rátermettsége.

Butorbevásárlók figyelmébe!

Hálók, ebédlik, uriszobák nagy választékban, legkedvezőbb tiszteletdíj feltételek mellett kaphatók Fischer Albert butoráruházában, Cluj, Calea Reg. Ferdinand 61. sz. alatt. Szemben a Neolog templommal. — Irodabutorokban nagy választék.

* Bankok, ipari és kereskedelmi vállalatok tisztviselőinek, egyesületek tajainak 6 hónapos román kurzusokat rendezek próbaleckék előzetes bemutatásával. Bővebb felvilágosítás Lepage-nál. (Tel. 4—38.)

— Eljegyzés. Özv. Dávid Hermannét Petrozsényből eljegyezte Bornstein Mór Oradea. (Minden külön értesítés helyett.)

— Párisban letartóztatták Európa legnagyobb szállodatolvajját. Párisból jelentik: A rendőrség tegnap letartóztatta Európa leghírhettebb szállodatolvajját, aki eddig mintegy ezer szállodat foszított ki. Nevét senki sem ismeri, mivel eddig 135 álnevet használt. Az apacsvilágban Oushiti guynéven ismerték.

Kotta: Lepage-nál

* **Siessen a Royal-cirkuszba,** mert ilyen attrakciókat még nem látott. Még csak rövid ideig. Előadás 9 órai kezdettel.

* **Parf. „Ideal“ dr. Erdélyi & Rónai,** Targu-Mures. Kölni vizek, dr. Erró-fele Rapid szörte-lenítő borotva-por.

— A kolozsvári munkásság a sajtó-cenzura ellen. Szeptember 17-én, szombaton délelőtt a kolozsvári szociáldemokrata párt részéről négytagból álló küldöttség kereste fel Hodor prefektust. A küldöttség tagjai a prefektusnak tiltakozó memorandumot nyújtottak át a cenzura megszüntetése érdekében. A memorandum megállapítja, hogy a kormány Ferdinand király halálakor elrendelt nemzeti gyászal egyidejűleg életbeléptette az egész ország területére a sajtócenzurát is. A kormány nemhogy hallgatna a közvélemény és a sajtó munkásainak panaszszavaira, amely addig is igen sűrűn hangzott el a határszéli városokban érvényben volt cenzura miatt, hanem a sajtószabadságot guzsbakötő cenzurarendeletet érthetetlenül és indokolatlanul az egész ország területére kiterjesztette. De azokon a helyeken is, ahol azelőtt már nem volt cenzura, a kormány a csak napokra elrendelt cenzurát, úgy látszik, állandósítani akarja. Nem elég a gyülekezési és szervezkedési szabadság megszorítása az ostromállapot fentartásával, hanem hogy teljes legyen a legelemibb polgárjogoknak a megsemmisítése, most már a cenzura működése is állandósulással fenyeget. A kolozsvári szociáldemokrata párt tiltakozik a cenzura fentartása és állandósítása ellen és a sajtószabadságnak az egész vonalon való teljes biztosítását kívánja, már csak azért is, mert nincs ma Európában állam, ahol még cenzura lenne. A prefektus válaszában többek között azt mondotta, hogy a cenzura miatt hozzá még panaszt nem tettek. Reméli szintén, hogy a cenzurát a kormány csakugyan mielőbb felfüggeszti, de addig is bármikor meghallgatja és megvizsgálja a cenzura ellen hozzájuttatott panaszokat, a munkásság tiltakozó iratát pedig eljuttatja a kormányhoz.

Iskolák, tanítók figyelmébe!

הספר הראשון
héber ABC ára 40 lej,
képes héber ABC הון
ára (erős kötés) 50 lej,

az Uj Kelet könyvosztályában.

Szenzációs könyvujdonság!

H. G. WELLS
A művészetek fejlődése
a legrégebb időkől a mai napig

Ára félbörkötésben 640 lei.
Kapható az Uj Kelet könyvosztályában

A **FAMILIA** kenyérrel magas táperejénél fogva 25% megtakarítás érhető el

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Kedd! A Noszty-fiu esete Tóth Marival (Részben új szereposztással. Napibérlet 6. szám A. Sorozat 25.)
 Szerda: A legkisebbik Horváth-lány (Operett-újdon-ság, először. Premierbérlet 5. sz. Sorozat 26.)
 Csütörtök: A legkisebbik Horváth-lány [Napibérlet 6. sz. B. Sorozat 27.]
 Péntek: A legkisebbik Horváth-lány [Napibérlet 6. sz. C. Sorozat 28.]
 Szombat 4-kor: A szerelem vására [Poor Lili, Táray. Nagyon olcsó helyárak. Sorozat 29.]
 Szombat fél 9-kor: A legkisebbik Horváth-lány [Napibérlet 7. sz. A. Sorozat 30.]
 Vasárnap d. u. fél 3-kor: Hamburgi menyasszony. [Operett repris. olcsó helyárak. Sorozat 31.]
 Vasárnap 6-kor: Marika [Kolozsvári Rózi, mint vendég, Táray Ferencel. Sorozat 32.]
 Vasárnap fél 9-kor: A legkisebbik Horváth-lány [Bérletszűnet. Sorozat 33.]

A színházi iroda közleményei

A Legkisebbik Horváth-lány, lázas izgalommal készül a színház az idei évad első operette-premierjére lázas kíváncsisággal várja a közönség is ezt az első bemutatót. A színház azt reméli, hogy az első operette-premiere egy-szersmind az első ugynevezett sláger is lesz, amely hosszú ideig fog uralkodni a műsoron. Zerkovitznak minden eddigi operettejét fel-tulmulja dallamosságban, mulatságos szövegben, népszerű ének- és táncszámban a Legkisebbik Horváth-lány. Szerdán este lesz a premierje. Izsó Miklós rendezi és Török Emil dirigálja az új operettet. A három Horváth-lányt Mende Klári, Farkas Lilly és Kiss Manyi játssza. A Horváth mamát Kőszegi Margit, Ihász Aladár, Hoykó Ferenc. Réthelyi Ödön, Leövey Leó, Selmezi Mihály játsszák a férfi főszerepeket. A Legkisebbik Horváth-lány egyelőre öt egy-másutáni estére van kitűzve.

Gabella-jegyek RÉVÉSZ
 Ernő rotá-ció-s jegyüzemében — Targu-Mures

Hegedük hegedűhurok, vonók stb. alkatrészek
 olcsó árban beszerezhetők
BOROS papirkereskedésében Cluj
 1 hegedű telje-sen felszerelve **400 lei.**
 Világhírű „Columbia” gramofonok és lemezek.

מודע רבה
 סתורו ספרים החפצים לקנות בואו ולתמוותי נאותים יפנו לבית מסחרו וימצאו תמיד כל מיני ספרים רומעל והשכלה ספרים יראים שים פוסקים משניות המסכת החדודי של השמישי סית בתרים ודיל וכו' סליתים צמר ומשי למחרום הותר נמוכים.
 Benjamin Schapira Librăria Cernăuți, Piața Dacia.

Hornyolt és hódfarku cserepet
 legjutányosabb árban promt szállítása ajánl
 Kolozsvári Agyag- és Kőipari Rt. Cluj, Piața Unirii 20

לשנה טובה ujévi lapok
 50 gyönyörű színes minta, 100 drbonként
 Lei 350 és 20 lei portó
 „SAFRUTH” — CLUJ

Közgazdaság

Lezajlott a Bankszindikátus ötödik közgyűlése

A bankjegykontingens felemelése nélkül nem szűnhet meg a pénzhiány és a magas kamat. Új vezetőséget választott a szindikátus

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tagintézeteinek 131 delegátusának jelenlétében zajlott le vasárnap délelőtt a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara disztermében az Erdélyi Bankszindikátus ötödik évi közgyűlése, amelyen a kamara képviselőjében **Negruti F. Joan** elnök, az UGIR részéről pedig **dr. Böszörményi Sándor** vettek részt. **Gyárfás Elemér** elnöki megnyitója és az üdvözlések után a közgyűlés a gazdasági élet legégetőbb problémájának, a pénzhiánynak és nyomában járó kamatdrágaságnak a kérdésével vette be az érdemleges tárgyalásokat.

Pénzhiány és kamatdrágaság

A pénzhiány — állapították meg a felszólalók — a Banca Nationala deflációs politikájának következménye. Alig 21 milliárdos bankjegykészlettel nem lehet egy 18 milliós ország forgalmát lebonyolítani. A Bankszindikátus az egyetlen helyes megoldást egy új bankjegykibocsátásban látja. Nem inflációra van szükség, hanem a belföld gazdasági életének tényleges pénzigényeit kell honorálni. Akkor a bankok nem lesznek kénytelenek magas betétkamatokat fizetni és így a kihelyezési kamatláb is normális nivóra fog lemorzsolódni.

Az új banktörvény

Ezután a készülő banktörvénnyel foglalkozott a közgyűlés. Gyárfás Elemér elnök közölte a tagokkal, hogy a Szindikátus összes kifogásait már felterjesztette a kormányhoz. A memorandum arra mutat rá, hogy az új törvényjavaslat lehetőtlenné teszi majd a kisebbségi pénzintézetek működését és alakulását. A készülő törvény már most előre veti az árnyékát és ez azokban a nehézségekben nyilvánul

meg, amelyekkel a működési és alaptőkeemelési engedélyek megszerzése jár.

Mina János, a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank ügyvezető igazgatója a kisebb bankok fuziójában látja a leghatásosabb preventív módszert az esetleges meglepetésekkel szemben. De az egyre súlyosbodó viszonyok is oportunnussá teszik a gyengébb intézetek összeolvadását. A sok törpe alakulat nemcsak sok költséggel, hanem a tőke szétforgácsolódásával is jár.

A visszszámítolási hitelek

Másik igen fontos pontja volt a Bankszindikátus közgyűlésének a reeszkompt kérdése. Ebben a tekintetben Gyárfás Elemér rámutatott arra, hogy a Banca Nationala még mindig mostohán kezeli a kisebbségi intézetek legtöbbjét. Megállapítása szerint az ország területén működő 214 kisebbségi bank, bár 400 millió saját tőkével és négymilliárdnyi betéttel rendelkeznek, még 100 millió erejéig sem kapott visszszámítolási hitelt a jegyintézetektől. Ez a körülmény is előmozdítja azt, hogy a csatolt területeken sokkal magasabbak a kamatok, mint az okirályságban. Külföldi hitelt szerezni még mindig nem lehet, aminek okai közismertek. Ennél a pontnál **Mezey Ferenc** bankigazgató bejelentette, hogy a szindikátus egyik tagintézete nagyobb összegű kölcsönre kapott ajánlatot angol részről.

A magánuzsora ellen

Részletesen foglalkozott a szindikátus azzal az egészségtelen versennyel, amelyet egyes intézetek fejtenek ki a betétkamatok emelésével. Ezzel kapcsolatban az a terv vetődött fel, hogy súlyos pönálékkal biztosított bankközi egyezményt kell létrehozni a kamatláb egységesítésére.

Olcsó könyvaukción!

A Cultura könyvkereskedés (Mátyás király-utca elején)

mélyen leszállított áron alkalmi könyvelárusítást rendez. Tudományos és szépirodalmi könyvek, román, magyar, német és francia nyelven már öt leitő! kezdve.

Mélyen leszállított áron.

Tőzsde

A piac lanyha és üzlettelen.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Buka-rest	Buda-pest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3130-3135	—	—	—	31 1/4	11025	13683	65090	1928 3/4
Newyork	16150-162	518 1/2	51850	—	162	57160	70945	3375	—
London	789-790	2522 1/2	2522 1/4	—	790	2780 3/4	3452	16420	48650
Páris	635-640	2033 1/4	2033	—	637	2242 1/2	2783	13245	39212
Milano	885-890	2825 1/2	2825	—	888	3115	3868 1/2	184	545 1/2
Prága	478-479	1536 1/2	1537	—	482	1693 1/2	2102	—	296 1/2
Budapest	2840-2850	9065	9065	—	2840	—	12407	59040	—
Belgrád	—	913 1/4	913	—	288	1007	124937	594450	175
Bukarest	—	321	321	—	—	355 1/2	441 1/4	2045	62
Varsó	—	58	58	—	—	6390	7924	37720	—
Bécs	2290-2298	7310	7310	—	2290	8057 1/2	—	475875	—
Berlin	3860-3870	12345	12346	—	3870	13610	16888	80340	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 321, Páris —, Budapest 355 1/2, Bécs 44125, Prága 2045.

A magánuzsora kérdésében a szindikátus elhatározta, hogy azok ellen, akik horribilis kamatok mellett kosztba adják a pénzüket, követelni fogja az adótörvénynek a tőkekamatadó fizetésére vonatkozó intézkedéseinek szigorú végrehajtását.

Több internjellegű kérdés letárgyalása után a szindikátus megejtette a tisztújítást. Elnökké ismét Gyárfás Elemért, alelnökké pedig Bozsányi Lászlót, a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank vezérigazgatóját, Ferenczy Gyulát, a Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár vezérigazgatóját, valamint Horváth Árpád nagyváradi bankigazgatót választották meg.

Év végéig a CFR szezonárának minősíti a bort. A bortermelők többrendbeli intervenciójának eredményeképpen a CFR igazgatósága hozzájárult ahhoz, hogy a teljes vagontételben feladott borszállítmányok szezonárként legyenek továbbítva. Ez a kedvezmény október elsejétől december 31-ig marad érvényben.

Összeomlás előtt áll a regát egyik legnagyobb gabonacége. A „Lupra” jelenti, hogy a főváros egyik nagy gabonacége, amely 40 éve áll fenn, bukás előtt áll. A cég néhány 100 millió lejrel tartozik a külföldnek. A nagybankok a végső erőfeszítéseket teszik meg, hogy megmentsek a céget a krachttól, mert attól tartanak, hogy a bukás más cégeket is magával sodorna.

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Alláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. **Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.**

Férjhezmenne gyermektelen zsidó urinő nagy községben berendezett újjellett, 45-50 éves urak irhatnak. Csak a teljes című levelekre válaszolok. „Biztos ex stencia” jelgére kiadóhivatal továbbít. 3162

Egy teljesen új silskin bunda olcsón eladó **Szántó** szücsnél, Cluj, Str. Jorga 2.

Eladó az „Astra” likőr-és rumgyárban különféle drogok, gyümölcs-kivonatok, essenciák, vas és fahordók, demijonok, üvegek, cimkék és apróbb felszerelések. Értekezhetni a C. Victoriei, volt Kosuth L. utca 41 szám alatt az udvarban d. e. 8-12-ig, d. u. 3-6-ig.

Ovadékképes pénzbeszedőt és üzletszerzőt keresünk. Ajánlatok „Calcit” rt.-hoz Dragalina 9. küldendők. 3165

Könnyen elhelyezhető háztartási cikk terjesztésére magas jutalék mellett jó megjelenésű eladók kerestetnek. Cím: Hartig, Str. Berde 2. 3161

Róth

cipésznél Szép-u. 2. sz. alatt készülnek a legújabb divatu cipő-különlegességek

Prima tüzifát

legjutányosabban házhoz szállít **FISCHER** fatelep, Cluj, Piata Gării No 2. Telefon 1300

SPORT

Erős küzdelem után a Romania minimális gólkülönbséggel győzött a tartalékos Haggibbor felett

Romania—Haggibbor 3:2 (2:0)

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap délután zajlott le a kolozsvári sporttelepen a Haggibbor és Romania mérkőzése, amelyet a Romania reorganizált és megerősített c-apatá csak erős küzdelem után tudott minimális gólkülönbséggel megnyerni. A Haggibbor dr. Hirsch és Kiugli nélkül ifúsági játékosokkal tartalékolva vette fel a küzdelmet, mely mindvégig izgalmas és érdekfeszítő volt. A lelkesen játszó Haggibbor méltó ellenfele volt mindvégig a rámenős futballt játszó Romania-nak és különösen a második félidőben gyönyörű összjátékával zavarba hozta ellenfelet.

A Haggibbor a következő felállításban vette fel a küzdelmet: Klein (Léb)—Zelig I., Vezel—Ordentlich, Klein Zichermann (Edelstein—Rosenfeld II., Márk, Rosenfeld III., Szilágyi és Hegedüs.

Romania: Lazar dr.—Chifor, Doci—Baba, dr. Hatieganu, Hornicas—Abrudan (Huniade), Istvánfi, Giurgiu II., Cipeigan, Novac.

Heves irammal indul a mérkőzés és néhány perccel a kezdés után mindkét kapu veszélybe kerül. A 10. percben Hatieganu másodsorú faultolja durván Szilágyit, mire a bíró kiállítja. Seliceanu, a Romania intézőjének közbenjárására a bíró visszavonja Hatieganu kiállítását. A 12. percben Rosenfeld III. éles saroklövését Lazar gyönyörű vetődéssel védi. Változó mezőnyjáték következik. A játék itt elidurul és csak Ciurel bíró erélyének köszönhető, hogy ezek a durvaságok nem fajultak el. A 20. percben Szilágyi lerugja Zichermann és helyet Edelstein foglalja el. A 25. percben Selig I. hibájából Giurgiu kicszelezi Selig I-t és védhetetlen lövéssel megszerzi csapatának a vezetést (1-0). A gól fölvillogozza a Romania-t és erős játékba kezd. Novák balszélőnek lefutásai veszélyt jelentenek a Haggibborra és a 39. percben ez a veszély a második gólból jut kifejezésre (2-0). A H. védelme, különösen Vezel és Klein, emberfeletti munkát fejtene ki.

A második félidőben a H. gyönyörű akciókkal operál, benyomulnak a Romania kapujáig, ahol Doci 16-on belül faultolja Szilágyit. A bíró a tizenhatos vonalról ítél büntetést, amelyet Klein rug. A labá felső kapufát ér és visszapatann. A labda a Haggibbor kapu elé kerül és a 31. percben Huniade beadásából Novák háromra szaporítja a gólok számát. Az utolsó negyedóra a Haggibboré. Szébbnél-szebb akciókat intéz a Romania kapuja ellen. A 39-ik percben Rosenfeld III. nyugodtan kidolgozott labdáját góllá értékesíti. 3 perccel a mérkőzés befejezése előtt a Haggibbor gyönyörű összjátéka után Hegedüs ideális beadásából Szilágyi megszerzi a Haggibbor 2-ik gólját.

Ciurel bíró, kolozsvári pályán, eddig csak ritkán tapasztalt erellyel és hozzáértéssel vezette le a nehéz mérkőzést.

Ujságírók—Politia 3:3 (2:1). Bíró: Petrán. Dreghici rendőrigazgató által újjászervezett rendőrcsapat tegnap délután eldöntetlenre vitte azt a futball-győzelmet, amelyet mindenki a kiprobált és edzett ujságíróknak jósolt. Óriási érdeklődés mellett tartották meg a szezonnak ezt a legizgalmasabb erőpróbáját, melynek folyamán annak ellenére, hogy az ujságírók végig tíz emberrel játszott a pályán mégis 23 ember szerepelt, ugyanis a rendőroket 12-en, sőt 13-an is képviselték. A rendőroket 3 gólját Rozván rugta, az Ujságírók gólját pedig Jeremiás, Pancser és Hátszegi. Petrán bíró jól vezette a mérkőzést.

RMS—FCF 1:1 (1:0). A játék nívós, szép küzdelmet eredményezett.

Vidéki eredmények:

Bukarest. Kinizsi—Juventus 2—2 (1—1), bíró Vogl. Kinizsi fölényes játékát nem kíséri szerencse.

Resica. Banatul—RMTE 4:3 (1:2), barátságos.

Arad. Arad város 100 km.-es országúti kerékpáros bajnokságát Rennich Meteor nyerte meg 3 óra 07 perc 06 mp.-es kitűnő idővel.

AAC—Hakoah 5:0 (1:0) barátságos, bíró Oravetz.

Temesvár. TAC—AMTE 6:2 (1:2) barátságos, bíró Löbl.

ATE—TMTE 3:2 (2:2) barátságos, bíró Nico-laevici.

Kadima—Rapid 3:3 (3:1) barátságos, bíró Jenser.

Nagyvárad. Törökvs—Makkabea 10:0 (3:0). Bajnoki, bíró Szántay. Góllövők Török III. (4), Török I. (4), Zsiga és Székely. A Makkabea tartalékos csapattal volt kénytelen kiállni, mert az első csapat játékosai nagyrészt nem voltak készen a „carnerjük”.

Bihorul—Amator 2:1 (1:0) bajnoki, bíró Schmiedt.

Nagyszalonta. NSC—Egyetértés 8:0 (4:0) bajnoki. Az Egyetértés szintén számos tartalékkal szerepelt, a carnetok hiányában.

Brasovia—Olimpia 3:2 (1:1).

Hargita—BCFR 5:0 (0:0).

BMTE—Unirea 2:0 (1:0).

Külföldi eredmények:

Budapest. Sabaria—Hungaria 5:1 (2:1). Budai 33-asok—III. ker. 2:0 (1:0). Meglepetés.

Nemzeti—Bástya 1:0 (0—0).

Ujpest—Vasas 3:2 (2:1).

Miskolc. Ferencváros—Attila 1:1.

Prága. Csehszlovákia—Ausztria 2:0 (1—0)

Magyar nyelven

Újjonnan megjelent könyvek

Apponyi Albert: Emlékirataim	707
Dormándy: Solyomadar	183
Erdős Renée: Borsó hercegnő	108
Csehov: Kisrétetes éjjel	115
— A vizsgálóbíró	144
Fodor László: Márciusi éjszaka	102
Galsworthy: Testvériség	115
Gyakorlati gazdalexikon, 2 kötet, yá- szonkötésben	1632
Jókai Mór: Köszívü ember tiai (I-II)	544
— Névtelen vár (I-II)	408
Karinthy Frigyes: Notes	72
— Színház	225
Herman Keyserling: Könyv a házasságról	680
Kropotkin: Kölesönös segítség	201
Jack London: Az óceán meséi	115
Molnár Géza: A kerékpározás könyve	136
Orczy Emma: Megfizetek	180
Pálffy Gyulács Irén: Fekete völégények (I-III)	360
Szép Ernő: Valentine	144
— Verőfény	144
Szomorj Dezső: Levelek egy barátóhoz	224

Német nyelvű újdonságok

(Kötte)

Stefan Zweig: Verwirrung der Gefühle	300
A. Schnitzler: Spiel im Morgengraun .	220
R. Filip Müller: Der unbekante Tolstoj	380
Wassermann: Der Aufruhr	220
Galsworthy: Der silberne Löffel	270
H. Hesse: Der Steppenwolf	300
R. Filip Müller: Lenin und Gandhi. .	520
Geist und Gesichte des Bolszewismus	1280

Kaphatók:

az UJ KELET könyvosztályában

Nyulször- és filc-kalapok

új kreációk legolcsóbban kaphatók az

„IDEAL“-ban C. Reg. Ferd. No 8. (Wesselényi-ucca)